

28.6.2018

EOAK/125/2018

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Saksin

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Riikka Jackson

SOSIAALIHUOLLON MENETTELY LAPSEN ASIOISSA

1 KANTELU

Kantelija arvosteli asiamiehensä välityksellä - - - kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan lastensuojelun menettelyä kantelijan lapsen sijaishuoltoon liittyvässä asiassa.

Kantelun mukaan kantelijan tekemään huostaanoton lopettamista koskevaan hakemukseen ei annettu päätöstä ilman aiheetonta viivästystä. Lisäksi kantelijan ja hänen lapsensa välistä yhteydenpitoa on rajoitettu ilman yhteydenpidon rajoittamista koskevaa päätöstä. Kantelun mukaan kantelija on tehnyt kirjallisen hakemuksen huostaanoton lopettamisesta ja tapaamisten lisäämisestä 30.6.2017 sosiaalityöntekijälle. Hakemukseen pyydettiin asianmukaisia päätöksiä viimeistään 3.8.2017. Päätöksiä tiedusteltiin sosiaalityöntekijältä 24.8.2017, 5.9.2017, 23.11.2017 ja 1.12.2017. Päätökset saapuvat kantelijalle postitse 20.12.2017 ja ne oli päivätty 17.11.2017. Päätöksistä on valitettu - - - hallinto-oikeuteen.

Kantelun mukaan sosiaalityöntekijä on viivytellyt valituskelpoisten päätösten tekemisessä niin, että valitus hallinto-oikeudelle oli mahdollista tehdä vasta kuuden kuukauden kuluttua hakemuksen teosta. Vaikka yhteydenpidosta ja tapaamisista on ollut koko sijaishuollon ajan erimielisyyttä, valituskelpoisia päätöksiä ei ole tehty.

Kantelussa tuodaan esille, ettei sijoitetun lapsen äidinkielen espanjan osaamista ja kulttuuria ole ylläpidetty. Lapselle ei ole järjestetty äidinkielen opetusta. Kantelijan lapsella ja kantelijalla ei ole enää yhteistä kieltä.

Kantelun mukaan sosiaaliviranomaiset eivät ole tukeneet myöskään sisarusten välisiä suhteita. Kotona asuva kantelijan toinen lapsi ei ole saanut tavata sisartaan kuin kerran sijoituksen aikana.

Kantelija katsoo, ettei hän ole saanut sellaista asianmukaista ja asiakasta huomioivaa sosiaalihuollon palvelua, joka hänelle kuuluu lain mukaan.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin lausunto kaupungin sosiaali- ja terveystoimialalta. Lausunnon liitteenä oli lastensuojelun johtajan, lastensuojelun sosiaalityön päällikön ja johtavan sosiaalityöntekijän asiassa antamat selvitykset (liitteenä).

3 RATKAISU

3.1 Tutkinnan rajaaminen

En tässä päätöksessäni ota kantaa siihen, onko yhteydenpidon rajoittamiselle tai huostaanoton jatkamiselle ollut perusteita, koska kyseiset asiat kuuluvat tuomioistuimen päätösvaltaan. Kantelun mukaan päätöksistä on valitettu hallinto-oikeuteen.

3.2 Huostaanoton lopettamista ja yhteydenpidon rajoittamista koskevien päätösten käsittelyaika

Lastensuojelulain 47 §:n mukaan huostaanotto on voimassa toistaiseksi. Kun huostassapidon ja sijaishuollon tarvetta ei enää ole, viranhaltijan tulee tehdä päätös huostassapidon lopettamisesta lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän valmisteltua asian. Huostaanoton edellytysten lakkaamisesta huolimatta huostassapitoa ei kuitenkaan saa lopettaa, jos lopettaminen on 3 momentissa tarkoitetulla tavalla selvästi vastoin lapsen etua. Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on arvioitava huostassapidon jatkamisen edellytykset asiakassuunnitelman tarkistamisen yhteydessä, lapsen tai huoltajan hakiessa huostassapidon lopettamista tai kun se muutoin osoittautuu tarpeelliseksi.

Lastensuojelulain 62 §:n mukaan sijaishuollossa olevan lapsen oikeutta pitää yhteyttä vanhempiinsa tai muihin hänelle läheisiin henkilöihin saadaan rajoittaa, jos yhteydenpidosta ei ole voitu asiakassuunnitelmassa tai erityisestä syystä muutoin sopia lapsen ja hänen vanhempiansa tai muiden läheistensä kanssa.

Lastensuojelulain 63 §:n mukaan yhteydenpidon rajoittamisesta on tehtävä päätös.

Hallintolain 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa.

Kantelun mukaan kantelija vaati huostaanoton lopettamista ja yhteydenpidon lisäämistä 30.6.2017. Sosiaaliviranomaisen päätökset asiassa saapuivat kantelun mukaan postitse vasta 20.12.2017.

Kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan lausunnossa todetaan, että lastensuojelun johtajan ja lastensuojelun sosiaalityön päällikön antaman selvityksen mukaan kantelijan tekemä hakemus huostaanoton lopettamisesta saapui 5.7.2017. Hakemuksen johdosta sosiaalityössä ryhdyttiin selvittämään mahdollisuutta huostaanoton lopettamiseksi. Huomioiden kantelijan kielitaidon, sosiaalityöntekijä on käännättänyt päätösehdotuksen liitteineen espanjaksi. Selvityksen mukaan asiakirjojen käännättäminen ja kuulemiseen varatun tulkkauksen järjestäminen ovat pitkittäneet huostaanoton lopettamishakemuksen käsittelyaikaa.

Saadun selvityksen mukaan kantelijan ja hänen lapsensa välistä yhteydenpitoa on rajoitettu ajalla 11.1.-31.7.2017. Kantelija on hakenut 5.7.2017 saapuneella hakemuksella myös tapaamisten tiivistämistä. Selvityksen mukaan sosiaalityöntekijä on tavannut lasta huostaanoton lopettamishakemuksen sekä muiden tapaamismahdollisuuksien selvittämisen johdosta 20.7.2017 ja 18.9.2017. Sosiaalityöntekijä on varannut kantelijalle tapaamisajan 25.7.2017, jonka kantelija on kuitenkin perunut.

Selvityksen mukaan päätösehdotuksen ensimmäinen käännöspyyntö on tehty A-tulkkaukseen 13.9.2017, palautuspäivämäärällä 29.9.2017. Kantelijan kuulemiseksi on varattu aika 16.10.2017, joka on peruuntunut tulkin sairastuttua. Uusi kuuleminen on järjestetty 27.10.2017. Kuulemisen jälkeen päätökset asiakirjalitteineen on lähetetty käännettäväksi A-tulkkaukseen 24.11.2017, palautuspäivämäärällä 8.12.2017. Selvityksen mukaan sosiaalityöntekijä on tiedottanut lapsen äitiä ja tämän edustajaa aikatauluun ja päätöksiin liittyvistä asioista.

Sosiaali- ja terveystoimialan lausunnossa todetaan lopuksi, että annettujen selvitysten perusteella huostaanoton jatkamista ja yhteydenpidon rajoittamista koskevien päätösten valmistelu-aikaan vaikuttivat huostaanoton lopettamisen ja tapaamismahdollisuuksien selvittäminen sekä asiakirjojen käännytys ja tulkkauksen järjestäminen. Sosiaali- ja terveystoimialan lausunnon mukaan päätösten viivästymistä ei voi täysin perustella annetulla selvityksellä. Toimiala pahoittelee asian käsittelyyn kulunutta aikaa ja kertoo, että asiaan tullaan jatkossa kiinnittämään huomiota. Toimiala pahoittelee lausunnossaan lisäksi yhteydenpidon rajoittamista koskevan päätöksen päätöstekstissä ollutta kirjoitusvirhettä.

Hallintolain mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivästystä. Mainittu säännös ei kuitenkaan sisällä nimenomaista säännöstä siitä, missä ajassa hakemukset, vaatimukset tai muut viranomaiselle kuuluvat hallintotoimet ja asiat tulee käsitellä. Käsittelyajan viivytyksettömyyttä arvioitaessa on otettava huomioon asian merkitys hakemuksen tehneelle henkilölle. Mitä suurempi merkitys päätöksellä on henkilön jokapäiväisen elämän kannalta, sitä joutuisammin asia tulee käsitellä.

Hakemuksen käsittelyajalla ensiasteen viranomaisessa on suuri merkitys hakijan oikeusturvan kannalta etenkin päädyttäessä kielteiseen ratkaisuun. Hakijan tulee saada muutoksenhakuelpoinen päätös asiassa mahdollisimman pian, jotta hakijan perustuslain 21 §:n mukainen oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen käsiteltäväksi toteutuisi.

Hallintolain säännös asian viivytyksettömästä käsittelystä merkitsee sitä, että hakemuksen tultua vireille, viranomaisen on välittömästi alettava selvittämään asiaa. Viranomainen ei voi siirtää sille kuuluvaa selvitys- ja päätöksentekovelvollisuutta esimerkiksi kesälomien johdosta. Päätös on tehtävä välittömästi sen jälkeen, kun asiaa on riittävästi selvitetty. Korostan, että yksilöllisen käsittelyajan viivytyksettömyyttä arvioitaessa on otettava huomioon asian merkitys hakemuksen tehneelle henkilölle.

Asiassa saadun selvityksen ja kantelussa esitettyjen tietojen perusteella kantelijan tekemän huostaanoton lopettamista ja yhteydenpidon lisäämistä koskevan hakemuksen käsittely kesti sosiaali- ja terveystoimialalla noin kuusi kuukautta. Viivästymistä on perusteltu asiakirjojen kääntämiseen ja tapaamisten tulkkaukseen liittyvillä seikoilla. Kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala on kuitenkin lausunnossaan ilmoittanut, etteivät pelkästään nämä seikat selitä hakemuksen käsittelyaikaa. Lausunnossaan toimiala pahoittelee käsittelyyn kulunutta aikaa.

Pidän huostaanoton lopettamista ja yhteydenpidon lisäämistä koskevien päätösten tekemiseen kulunutta kuuden kuukauden aikaa kohtuuttoman pitkänä ottaen huomioon asian laadun ja päätösten merkityksen (erityisesti yhteydenpito lapseen) hakijalle. Kiinnitän sosiaali- ja terveystoimialan huomiota edellä sanottuun.

Kantelussa tuotiin esille, etteivät viranomaiset ole tukeneet lapsen sisarusuhteita. Saadun selvityksen perusteella lapsi on nimenomaisesti toivonut tapaamisten olevan kahden kesken hänen ja kantelijan kanssa ilman sisaruksen läsnäoloa.

Yhteydenpito läheisiin on lapselle kuuluva oikeus, eikä lasta voida pakottaa tapaamisiin. Mikäli lapsi vastustaa tapaamisia tai tapaamisista on erimielisyyttä, on asiassa viime kädessä tehtävä

yhteydenpidon rajoittamista koskeva päätös. Kuitenkaan rajoittamisen ei tulisi olla ensisijainen vaihtoehto, vaan rajoitustoimenpiteitä koskeva suhteellisuusvaatimus edellyttää, että viranomainen suunnittelee yhdessä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa muita keinoja lapsen ja hänen sisarustensa välisen yhteydenpidon edistämiseksi ja kannustaa lasta yhteydenpitoon.

3.3 Lapsen äidinkielen opetus

Lapsen etua arvioitaessa on lastensuojelulain 4 §:n 2 momentin mukaan kiinnitettävä huomiota muun muassa lapsen kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustan huomioon ottamiseen.

Lastensuojelulain 50 §:n mukaan sijaishuoltopaikan valinnassa tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon lapsen kielellinen, kulttuurinen sekä uskonnollinen tausta.

Lapsen oikeuksien sopimuksen 9 artiklan mukaan sopimusvaltiot kunnioittavat vanhemmastaan tai vanhemmistaan erossa asuvan lapsen oikeutta ylläpitää henkilökohtaisia suhteita ja suoria yhteyksiä kumpaankin vanhempansa säännöllisesti, paitsi jos se on lapsen edun vastaista.

Lapsen oikeuksien sopimuksen 20 artiklan mukaan lapselle, joka on tilapäisesti tai pysyvästi vailla perheen turvaa tai jonka edun mukaista ei ole antaa hänen pysyä perhepiirissä, on oikeus valtion antamaan erityiseen suojeluun ja tukeen. Sopimusvaltiot takaavat tällaiselle lapselle vaihtoehtoisen hoidon kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Tämä hoito voi muun muassa olla sijaisperhehoito tai tarvittaessa sijoitus sopivaan lastensuojelulaitokseen. Ratkaisua harkittaessa on asianmukaista huomiota kiinnitettävä jatkuvuuden toivottavuuteen lapsen kasvatuksessa ja lapsen etniseen, uskonnolliseen, sivistykselliseen ja kielelliseen taustaan.

Kantelun mukaan kantelijan lapsen äidinkielen espanjan osaamista ja hänen kulttuuriaan ei ole ylläpidetty sijaishuollon aikana. Lapselle ei ole järjestetty äidinkielen opetusta, eikä kantelijalla ole enää yhteistä kieltä lapsensa kanssa.

Lastensuojelun johtajan ja lastensuojelun sosiaalityön päällikön asiassa antaman selvityksen mukaan huoleen espanjan kielitaidon unohtamisesta on vastattu yrittämällä monin tavoin järjestää lapselle espanjan kielen opetusta siinä kuitenkin aiemmin onnistumatta. Vuoden 2018 alusta lähtien lapselle on hankittu räätälöityä espanjan kielen opetusta kaksi tuntia viikossa lapsen ja äidin vuorovaikutuksen tukemiseksi.

Johtavan sosiaalityöntekijän asiassa antaman selvityksen mukaan lapselle on sijoituksen aikana aktiivisesti yritetty järjestää espanjan opetusta. Opetusta ei kuitenkaan ole saatu järjestymään edes ostopalveluin tuotettuna. Mahdollisuuksiin järjestää kielen opetusta on palattu säännöllisesti, asiasta on oltu yhteydessä kouluun sekä selvitetty kerhojen mahdollista järjestymistä. Lapsen koulu ei ole järjestänyt espanjankielen opetusta vedoten opetusryhmän pienuuteen. Kunnassa on aiemmin toiminut erään opettajan vapaa-aikanaan järjestämä espanjankielen kerho, mutta kerhossa ei ole ollut toimintaa viime vuosina. Sijaisperheellä on tuttu ystäväperhe, jonka aikuiset ovat espanjankielen taitoisia, ja jotka ovat jutelleet lapsen kanssa espanjaksi. Lisäksi lapselle on tarjottu espanjankielisiä kirjoja ja dvd- elokuvia, mutta hän ei ole ollut näistä kiinnostunut.

Selvityksen mukaan lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä on ollut asiasta yhteydessä myös opetushallitukseen 20.3.2017 liittyen koulun linjaukseen siitä, ettei lainmukaista äidinkielenopetusta järjestetä ryhmän pienuuteen vedoten. Opetushallitus ei ole ottanut asiaan kantaa.

Selvityksen mukaan syksyllä 2017 neuvotteluiden tuloksena A-tulkkaus on lähtenyt räätälöimään lapselle tarvittavaa kielen opetusta kielen ylläpitämiseksi. Palvelu ei kuulu A-tulkkauksen palveluvalikkoon, vaan se on tilannekohtaisesti erikseen suunniteltu. Vuoden 2018 alusta on

sovittu opetuksesta kaksi tuntia viikossa kielen ylläpitämiseksi ja aktivoimiseksi. Lapsen kannalta luontevin tapa on toteuttaa opetus kotona, jolloin ympäristö tarjoaa luontevat puitteet yhdessä tekemiseen, oppimiseen ja vuorovaikutukseen. Opetuksen tavoitteena on säilyttää lapsen äidinkieli sujuvana tunne- ja puhekielenä, jolloin lapsen arkeen liittyvät asiat korostuvat. Selvityksen mukaan ensisijaisen tärkeää on tukea lapsen ja äidin välisen vuorovaikutuksen säilymistä sekä yhteydenpitoa.

Arvioitaessa lapsen etua on kiinnitettävä huomiota siihen, miten lapsen läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet voidaan turvata sekä miten lapsen kielellinen, kulttuurinen ja uskonnollinen tausta huomioidaan asioiden käsittelyssä. Lapsen kielellinen, kulttuurinen ja uskonnollinen tausta on lastensuojelulain mukaan otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon jo sijoituspaikkaa valitessa. Lastensuojelulla on myönteinen, aktiivisia toimenpiteitä edellyttävä vastuu ja velvollisuus pitää yllä lapsen ja hänen läheistensä yhteydenpitoa sekä tukea lapsen taustan mukaista kielellistä, kulttuurista ja uskonnollista kehitystä. Lapsen ja hänen vanhempansa yhteydenpito ei onnistu, ellei heillä ole yhteistä kieltä.

Kanteluun liitettyjen päätösten perusteella kantelijan lapsi on sijoitettu sijaisperheeseen 23.11.2015. Kanteluun annettujen selvitysten perusteella lapselle on kuitenkin ryhdytty yrittämään espanjan kielen opetuksen järjestämistä ilmeisesti vasta vuonna 2017. Vuonna 2017 opetusta ei ole saatu järjestettyä, ja lapsen espanjan opetus on tosiasiaassa alkanut vasta vuoden 2018 alusta.

Selvitysten mukaan opetus on lopulta saatu järjestymään A-tulkkauksen kautta. Selvityksistä ei ilmene, miksi tällaista järjestelyä ei ole onnistuttu toteuttamaan heti sijaishuollon alusta alkaen tai pian sen alkamisen jälkeen, vaan vasta vuoden 2018 alusta lähtien. Selvityksestä ei myöskään ilmene, onko asiassa selvitetty lapsen mahdollisuuksia opiskella espanjan kieltä esimerkiksi etäyhteyden tai muiden teknologisten järjestelyjen avulla tilanteessa, jossa kontaktiope- tusta on ollut käytännössä vaikea järjestää.

Totean, että saamieni selvitysten perusteella sijaisperheeseen sijoitettu lapsi on jäänyt vaille äidinkieltänsä opetusta yli kahden vuoden ajaksi. Tänä aikana hänen ainoaksi keinoksi ylläpitää äidinkieltään on jäänyt keskimäärin kerran kuussa toteutetut tapaamiset kantelijan kanssa.

Lapsen oikeudella omaan äidinkieleen on vahva liittymä lapsen oikeuteen pitää yhteyttä vanhempiinsa ja muihin läheisiinsä. Lapsen oman äidinkielen oppiminen tai sen säilyttäminen on erityisen tärkeää lapsen identiteetin muodostumiselle ja kehitykselle. Lapsen vieraantuminen omasta kulttuuristaan voi olla vahingollista lapselle.

Lapsen kielellisten oikeuksien toteutumista ei voida jättää pelkästään lapsen ja hänen läheistensä yhteydenpidon varaan, vaan lastensuojelulla on edellä todetun mukaisesti velvollisuus toimia aktiivisesti lapsen kielellisen ja kulttuurisen taustan tukemisessa. Katson, että sosiaali- ja terveystoimiala on laiminlyönyt tämän lastensuojelulaista ilmenevän velvoitteensa, kun se on ryhtynyt järjestämään äidinkielen opetusta kodin ulkopuolelle sijoitetulle lapselle vasta kahden vuoden jälkeen sijoituksen alkamisesta.

Saamieni selvitysten perusteella en voi pitää hyväksyttävänä sitä, että perheensä ulkopuolelle sijoitetun lapsen äidinkielen opetuksen järjestäminen on viipynyt näin kauan, kun kyseessä on yksi maailman valtakielistä, jonka opetusta järjestetään laajasti myös Suomessa. Lapsen läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisestä sekä lapsen kiinnittymisestä kielelliseen taustaansa olisi tullut huolehtia jo sijoituksen alkaessa järjestämällä lapselle hänen äidinkieltänsä opetusta ostopalveluna tai muulla tavoin. Lapsen oikeutta äidinkieleensä ei voi jättää toteuttamatta esimerkiksi sen takia, että viranomaisilla on erilaisia näkemyksiä palvelun järjestämistä tai siitä aiheutuvista kustannuksista.

4 TOIMENPITEET

Pidän kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan laiminlyöntiä lapsen kielellisten oikeuksien turvaamisessa vakavana. Tämän takia annan - - - kaupungin sosiaali- ja terveystoimialalle huomautuksen eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla.

Julkiselle vallalle on perustuslain 22 §:ssä säädetty velvollisuus perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen turvaamiseen. Perustuslain 2 §:n mukaan kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Oikeusasiamiehen tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tehtävänsä hoitaessaan oikeusasiamies valvoo perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Eduskunnan oikeusasiamiestä annetun lain 11 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamies voi laillisuusvalvontaansa kuuluvassa asiassa tehdä toimivaltaiselle viranomaiselle esityksiä tapahtuneen virheen oikaisemiseksi tai epäkohdan korjaamiseksi. Oikeusasiamies on ratkaisukäytännössään tässä tarkoituksessa tehnyt myös hyvitysesityksiä, joiden tarkoituksena on, että tapahtunut oikeuksien loukkaus hyvitetään kantelijalle.

Hyvitys on oikeudellisena käsitteenä laaja-alaisempi kuin vahingonkorvauslaissa tarkoitettu vahingonkorvaus.

Oikeusasiamiehen esityksiin perustuva hyvitys voi olla ainakin kolmenlainen. Se voi olla vahingonkorvauslain mukainen vahingonkorvaus, hyvitys oikeuden tai vapauden loukkaamisesta tai lain vastaisesta menettelystä aiheutuneen vahingon, epäoikeudenmukaisuuden tuntemuksen, vääryyskokemuksen tai muun sellaisen korvaamista tai hyvittämistä. Hyvitys voi olla aineeton, kuten pahoittelu, anteeksipyyntö tai muu toimenpide, tai rahallinen korvaus.

Perustuslakivaliokunta on ilmoittanut pitävänsä oikeusasiamiehen esityksiä hyvityksestä selvissä tapauksissa perusteltuna yksilöiden pääsemiseksi oikeuksiinsa, sovinnollisen ratkaisun löytämiseksi ja turhien oikeusriitojen välttämiseksi (PeVM 12/2010).

Totean, että lapsen oikeus äidinkieltensä ylläpitämiseen ei ole toteutunut. Tämä on saattanut vaikuttaa hänen identiteettiinsä ja kulttuuritaustansa ylläpitämiseen ja kehittämiseen ja vaarantaa hänen oikeutensa pitää yhteyttä biologiseen vanhempaansa ja muihin läheisiin. Tämän vuoksi esitän, että lapsen perusoikeuksien toteuttamisesta vastuussa ollut - - - kaupunki hyvittää harkitsemallaan tavalla kantelijan lapselle hänen perusoikeuksiensa loukkaukset.

Pyydän, että - - - kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala ilmoittaa minulle 30.9.2019 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt hyvitysesitykseni johdosta.

Kiinnitän lisäksi - - - kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan huomiota edellä kohdassa 3.2 hallintolain mukaiseen velvollisuuteen käsitellä asiat ilman aiheetonta viivästystä.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni - - - sosiaali- ja terveystoimialalle.